Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Themazetting voor projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek in 2025

Samenvatting

- De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan de themazetting voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek in 2025. Dit jaar werd ervoor gekozen om, in lijn met het Vlaams Regeerakkoord, de thema's te bundelen tot een samenhangend geheel met focus op de monitoring van cognitieve vaardigheden, leerprestaties en leerwinst enerzijds, en leermiddelen anderzijds.
- De Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs wordt gelast de oproep aan de instellingen hoger onderwijs te doen op basis van de themazetting, de selectieprocedure toe te passen en een toewijzingsbeslissing te nemen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Om de implementatie van de beleidskeuzes met betrekking tot onderwijs in het regeerakkoord en de beleidsnota Onderwijs voor de periode 2024-2029 te ondersteunen met wetenschappelijke kennis, en om flexibel te kunnen inspelen op acute kennisnoden, wenden we in 2025 het besluit van de Vlaamse Regering van 7 juli 1994 tot regeling van de procedure voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) aan voor het toekennen van subsidies voor de uitvoering van onderwijsonderzoek. Hiertoe keurde de Vlaamse Regering op 18 september 2020 de aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 1994 voor Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Onderzoek definitief goed.

Conform artikel 4 van het aangepaste besluit beslist de Vlaamse Regering finaal over de prioritaire onderzoeksthema's voor de jaarlijkse oproep tot onderzoeksvoorstellen, en de bijhorende budgettaire verdeling tussen kortlopend en langlopend onderzoek. Dit gebeurt na het advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

Dit dossier heeft betrekking op ISE 4.3 "Ondersteuning van het beleid".

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Met betrekking tot de themazetting 2025 verwijzen we naar het besluit van de Vlaamse regering tot regeling van de procedure voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (BVR van 7 september 1994, zoals gewijzigd op 18 september 2020).

Op 26 mei 2025 werd, conform het hogergenoemde besluit, advies gevraagd aan de Vlaamse Onderwijsraad over de themazetting 2025. Dit advies werd verleend op 26 juni 2025.

De Vlor waardeert dat het OBPWO-programma wordt voortgezet in deze legislatuur en erkent het als een belangrijk instrument voor evidence-informed onderwijs.

De Vlor betreurt dat de thema's zich uitsluitend focussen op het basis- en secundair onderwijs met uitzondering van thema 1. Ook verwijst de Vlor naar andere noden in het onderwijsveld. De themazetting is verlopen zoals bepaald in het hogergenoemde besluit. Dit jaar werd ervoor gekozen om, in lijn met het Vlaams Regeerakkoord, de thema's te bundelen tot een samenhangend geheel met focus op de monitoring van cognitieve vaardigheden, leerprestaties en leerwinst enerzijds, en leermiddelen anderzijds. Deze themazetting is aanvullend op het werk van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs en vervangt dit geenszins. We faciliteren uitwisseling en samenwerking met de betrokken werkdomeinen van het steunpunt, in functie van maximale afstemming en efficiëntie.

De Vlor uit meermaals zijn bezorgdheid over de haalbaarheid van de themazetting, zonder dit verder te specificeren. Het is aan de indieners om een onderbouwd en haalbaar projectvoorstel in te dienen, rekening houdend met de kennisvragen, de looptijd en het beschikbare budget.

Het advies heeft tot enkele inhoudelijke aanpassingen in de voorliggende themazetting geleid. Deze aanpassingen hebben geen impact op de verdeling van de budgetten over de thema's, noch op het globale budget.

Thema 1 – *Onderzoek naar het in kaart brengen van cognitieve vaardigheden, leerprestaties en leerwinst doorheen de hele schoolloopbaan*. De Vlor vraagt om een scherpere afbakening en verduidelijking van de kennisvraag rond afstemming. Het doel is een heldere beschrijving en analyse van de verschillende meetinstrumenten en hun onderlinge relatie. De verschillende doelstellingen van de verschillende meetinstrumenten doen geen afbreuk aan het feit dat er overlap bestaat in de dataverzameling. Het vormt onderdeel van het onderzoek om na te gaan of er beter afgestemd kan worden en hoe dit gerealiseerd kan worden. De relatie met de minimumdoelen wordt expliciet toegevoegd. In de inleiding is verduidelijkt dat de opgesomde instrumenten niet exhaustief zijn. Op suggestie van de Vlor is ook een verwijzing naar eerder OBPWO-onderzoek over onderwijskwaliteit opgenomen.

Thema 2 – *Focus op schoolniveau: leerprestaties en leerwinst*. De Vlor uit twijfels over de haalbaarheid binnen de vooropgestelde termijn. Twee bijkomende vragen van de Vlor worden niet opgenomen in deze themakeuze, aangezien ze behoren tot de opdracht van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs en overlap moet worden vermeden. We schrapten daarom de vraag m.b.t. de presentatie en communicatie. Wat betreft internationale voorbeelden wordt niet alleen een beschrijving, maar ook een analyse gevraagd, om tegemoet te komen aan de bezorgdheid van de Vlor.

Thema 3 – *Focus op systeemniveau: innovatieve verklarende factoren voor leerwinst en prestaties*: Verwacht wordt dat het onderzoek een aanvulling biedt op het werk van het Steunpunt Centrale Toetsen. Uitwisseling kan plaatsvinden via stuurgroepen. In de themazetting wordt extra

toelichting gegeven bij het begrip 'innovatieve verklarende factoren'. Wat betreft de haalbaarheid en omvang van het monitoringsinstrument wordt van indieners een onderbouwd en realistisch voorstel verwacht.

Thema 4 -*Gebruik van (digitale) leermiddelen in het Vlaamse onderwijs*. Dit thema roept bij de Vlor de vraag naar onderzoek naar AI op. We verwijzen naar het lopende onderzoek "AI in het Vlaamse onderwijs". Gezien leermiddelen meer en meer digitaal zijn of een digitale component hebben, vormen deze ook focus van het onderzoek. We verwachten, net als de Vlor, uitwisseling van relevante inzichten tussen Leerpunt en de onderzoekers. Om leraren beter te ondersteunen in het gebruik van leermiddelen, is het wenselijk dat het onderzoek ook aanbevelingen voor de pedagogische begeleidingsdiensten formuleert.

2. INHOUD

Op 18 september 2020 keurde de Vlaamse Regering de actualisatie van het besluit van de Vlaamse regering tot regeling van de procedure voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van 7 september 1994 definitief goed. Met artikels 220 tot en met 223 uit het Onderwijsdecreet XXXI werd voorzien in een decretale rechtsgrond voor het OBPWO besluit, met name door aan deel 3, titel 2, van de codex Hoger Onderwijs "Hoofdstuk 10. Onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek" toe te voegen. Dit is op 1 september 2021 in werking getreden.

Conform het aangepaste besluit worden minstens één keer per jaar een aantal onderzoeksthema's vastgelegd in een themazetting (artikel 3). De themazetting voor projecten in 2025 gebeurde op advies van een ad hoc beleidscommissie, bestaande uit ambtenaren van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en leden van de onderwijsinspectie. Ook werd advies aan de Vlaamse Onderwijsraad gevraagd over deze themazetting (artikel 4).

De beleidscommissie heeft beleidsmakers, onderzoekers en stakeholders voorafgaand bevraagd.

Voorliggende themazetting bevat 4 kennisvragen voor onderwijsbeleid en -praktijk. Deze kennisvragen hangen samen met de prioriteiten uit de beleidsnota Onderwijs voor 2024-2029 en vragen wetenschappelijk onderzoek of de vertaling ervan naar de onderwijspraktijk.

Deze themazetting bevat vragen ter ondersteuning van de beleidsontwikkeling, van de implementatie van beleidsmaatregelen door het onderwijsveld en ter versterking van de handelingsbekwaamheid van leraren(teams).

In de themazetting worden per thema de kennisvragen, verwachte resultaten en mogelijke gebruikers van de onderzoeksresultaten weergegeven. De themazetting bepaalt ook de looptijd van een onderzoek en de raming van het benodigde budget.

In de onderstaande tabel wordt per thema de volgende informatie gegeven: de verwijzing naar de beleids- en begrotingstoelichting, de verwachte output, de looptijd van het onderzoek en het maximale budget. In de themazetting in bijlage wordt elk thema uitgebreid toegelicht. Het totaal benodigde budget voor het uitvoeren van het geheel van deze projecten bedraagt 1.5 miljoen euro.

In de themazetting voor OBPWO 2025 worden de volgende thema's opgenomen.

Onderwerp	BBT	Verwachte output	Looptijd	Raming budget
Onderzoek naar het in kaart brengen van cognitieve vaardigheden, leerprestaties en leerwinst doorheen de hele schoolloopbaan	Overkoepelende strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit Operationele doelstelling 11: Studievoortgang bewaken, onder meer door een performante studie-oriëntering Operationele doelstelling 25: Het onderwijsveld maximaal ondersteunen	Wetenschappelijk rapport Beleidsaanbevelingen Proof of concept	12 maanden	150.000 euro
Focus op schoolniveau: leerprestaties en leerwinst	Overkoepelende strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit Operationele doelstelling 22: Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren Operationele doelstelling 25: Het onderwijsveld maximaal ondersteunen	Wetenschappelijk rapport Beleidsaanbevelingen Monitoringssysteem op schoolniveau	24 maanden	500.000 euro
Focus op systeemniveau: wat zijn verklarende factoren voor trends, leerwinst en trends in leerwinst?	Overkoepelende strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit Operationele doelstelling 22: Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren Operationele doelstelling 25: Het onderwijsveld maximaal ondersteunen	Wetenschappelijk rapport Beleidsaanbevelingen Monitoringssysteem op systeemniveau	24 maanden	500.000 euro
Gebruik van (digitale) leermiddelen in het Vlaamse onderwijs	Overkoepelende strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit Operationele doelstelling 22: Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren	Wetenschappelijk rapport Beleidsaanbevelingen	24 maanden	350.000 euro

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Indien alle projecten toegekend worden, is een budget van 1,5 miljoen euro vereist.

Voor het begrotingsjaar 2025 wordt 1,5 miljoen euro voorzien op begrotingsartikel FB0-1FGE2GN-WT, Basisallocatie 1FG031 (beleids- en praktijkgericht onderzoek en evaluatie).

De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 29 mei 2025. De gesuggereerde verbeterpunten werden verwerkt in deze nota.

De Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, heeft zijn akkoord gegeven op 24 juni 2025. De materiële fout m.b.t. de code van het begrotingsartikel werd gecorrigeerd.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

De oproep, selectie- en toewijzingsprocedure zal samen met de bevoegde administratie Onderwijs en Vorming georganiseerd worden zoals in het hogergenoemde OBPWO besluit aangegeven.

4. VERDER TRAJECT

De oproep, selectie- en toewijzingsprocedure zal samen met de bevoegde administratie Onderwijs en Vorming georganiseerd worden zoals in het hogergenoemde OBPWO besluit aangegeven.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- haar goedkeuring te hechten aan de themazetting voor het Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek voor 2025;

- de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs te gelasten de oproep aan de instellingen hoger onderwijs te doen op basis van de themazetting, de selectieprocedure toe te passen en een toewijzingsbeslissing te nemen.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

- Themazetting OBPWO 2025
- Advies van de Inspectie van Financiën
- Begrotingsakkoord
- Advies Vlaamse Onderwijsraad